

AJANKOHTAISTA PERUS- JA IHMISOIKEUKSISTA – IHMISOIKEUSKESKUKSEN KOTIMAAN KATSAUS 3/2016

Ihmisoikeuskeskuksen tämänkertaiseen kotimaan katsaukseen on koottu kansallisia perus- ja ihmisoikeustapahtumia kevään ajalta.

Ratifiointit, kansainvälinen raportointi ja vierailut

Suomi sitoutui YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimukseen

Suomi talletti YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehtyä yleissopimusta ja sen valinnaista pöytäkirjaa koskevan ratifioimiskirjan YK:n pääsihteerin huostaan. Sopimus tulee Suomen osalta voimaan 10.6.2016. Yleissopimuksen tarkoituksena on taata vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet, edistää ja suojella näitä oikeuksia ja vapauksia sekä edistää vammaisten henkilöiden ihmisarvon kunnioittamista. Valinnaisella pöytäkirjalla mahdollistetaan yksittäisille henkilöille samoin kuin henkilöryhmille oikeus tehdä vammaisten henkilöiden oikeuksien komitealle valituksia väitetyistä yleissopimuksella tunnustettujen oikeuksien loukkauksista. Sopimukseen liittyvät edistämis-, suojelu- ja seurantatehtävät tulevat ratifiointin myötä Suomen kansalliselle ihmisoikeusinstituutiolle, joka muodostuu Ihmisoikeuskeskuksesta, sen valtuuskunnasta sekä eduskunnan oikeusasiamiehestä.

[Ihmisoikeuskeskuksen uutinen](#)

Suomi yleismaailmallisessa määräaikaistarkastelussa vuonna 2017

YK:n ihmisoikeusneuvoston yleismaailmallisen määräaikaistarkastelun kolmas kierros alkaa vuonna 2017. Määräaikaistarkastelussa arvioidaan säännöllisesti kaikkien YK:n jäsenvaltioiden ihmisoikeustilannetta ja edellisillä kierroksilla saatujen suositusten toimeenpanoa. Suomi on vuorossa ensimmäisten valtioiden joukossa. Alustavan aikataulun mukaan Suomen kansallista raporttia arvioidaan ihmisoikeusneuvostossa huhti-toukokuussa. Kansalaisjärjestöt voivat toimittaa omia raporttejaan 22.9.2016 mennessä.

[Lisätietoa yleismaailmallisesta määräaikaistarkastelusta.](#)

Politiikkaohjelmat

Hallituksen tasa-arvo-ohjelma vuosille 2016–2019 hyväksyttiin

Hallitus on hyväksynyt vuoteen 2019 asti ulottuvan tasa-arvo-ohjelman, jonka avulla halutaan muun muassa ehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja lähisuhdeväkivaltaa sekä kaventaa miesten hyvinvointieroja. Lisäksi hallituksen kärkihankkeiden ja uudistusten sukupuolivaikutusten arviointia pyritään vahvistamaan. Kyseessä on järjestyksessään kuudes hallituksen tasa-arvo-ohjelma. Ohjelman toimeenpanoa seuraamaan ja tukemaan asetetaan työryhmä.

[STM:n uutinen ja linkki ohjelmaan](#)

Selvitykset, tutkimus ja julkaisut

Tutkimus sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumisesta syrjäkunnissa julkaistiin

Vaikuttaako kunnan syrjäisyys sen asukkaiden perustuslaissa taattujen sosiaalisten ja sivistyksellisten perusoikeuksien toteutumiseen? Tätä tarkastellaan Kunnallissalan kehittämissäätiön rahoittaman tutkimushankkeen loppuraportissa. Raportin mukaan riski sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien heikommalle toteutumiselle on syrjäkunnissa asuvan kohdalla suurempi, mutta tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kunnan syrjäisyys tai heikko taloudellinen asema automaattisesti johtaisivat kyseisten oikeuksien heikentymiseen.

Esimerkiksi riittävän suuren väestöpohjan katsotaan olevan tärkein yksittäinen edellytys sivistyksellisten oikeuksien, joihin kuuluu esimerkiksi oikeus koulutukseen, toteutumiselle. Sosiaalisten oikeuksien osalta raportti toteaa muun muassa, että haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten vammaisten henkilöiden sekä päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivien oikeutta yhdenvertaisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin uhkaa se, että palvelujen tuottaminen on syrjäkunnissa kalliimpaa, eikä halukkaita palvelujen tuottajia ole riittävästi saatavilla.

[Sivistykselliset ja sosiaaliset perusoikeudet syrjäkunnissa -raportti](#)

Korkein oikeus

Kaksi ratkaisua poikien ei-lääkietieteellisen ympärileikkauksen rangaistavuudesta

Korkein oikeus (KKO) antoi kaksi ennakkopäätöstä, jotka koskevat uskonnollisista tai kulttuurisista syistä tehdyn ympärileikkauksen rangaistavuutta. Päätökset täydentävät KKO:n aiempaa linjausta, jonka mukaan voidaan katsoa, että ei-lääkietieteellinen ympärileikkaus täyttää pahoinpitelyrikoksen tunnusmerkistön, mutta ei kuitenkaan ole rangaistava tilanteissa, joissa sen todetaan olevan lapsen edun mukaista. Ensimmäisessä tapauksessa KKO totesi, että 7- ja 12-vuotiaille muslimipojille tehty ympärileikkaukset oli tehty lääketieteellisistä kriteereistä arvioiden ammattitaitoisesti ja niitä voitiin pitää lasten edun mukaisena, vaikka 12-vuotiaan mielipide olisikin tullut selvittää. Toisessa tapauksessa nelikuinen poika oli ympärileikattu ilman tämän äidin suostumusta ja vain isän kulttuuristaan liittyvistä syistä, minkä vuoksi toimenpiteen ei voitu katsoa objektiivisesti olevan lapsen edun mukaista.

[KKO:n tiedote päätöksistä](#)

Korkein hallinto-oikeus

Turvapaikanhakijan siirto Unkariin EU:n perusoikeuskirjan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaista

Korkein hallinto-oikeus (KHO) katsoi vuosikirjaratkaisussaan, ettei Unkarin kautta Suomeen saapunutta turvapaikanhakijaa voitu palauttaa takaisin Unkariin. KHO:n mukaan tämä saattaisi vallitseva tilanne huomioiden olla EU:n perusoikeuskirjan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen epäinhimillisen ja halventavan kohtelun kieltoa koskevien säännösten vastaista. Vaarana oli, että turvapaikanhakija palautettaisiin Unkarista Serbiaan, vaikka yksikään muu EU-maa ei pidä Serbiaa turvallisena kolmantena maana turvapaikanhakijalle.

[KHO:n ratkaisu](#)

Ihmisoikeuskeskus

Ihmisoikeuskeskuksen toimintakertomus 2015

Ihmisoikeuskeskuksen toimintakertomus vuodelta 2015 on julkaistu. Ihmisoikeuskeskuksen ja ihmisoikeusvaltuuskunnan toiminnan lisäksi kertomuksessa käsitellään Ihmisoikeuskeskuksen yhteistyötä kansallisten ja kansainvälisten perus- ja ihmisoikeustoimijoiden kanssa, perus- ja ihmisoikeuksien edistämistä Suomen kansallisen ihmisoikeusinstituution tehtävänä sekä ajankohtaisia perus- ja ihmisoikeustapahtumia.

[Ihmisoikeuskeskuksen uutinen](#)

Ihmisoikeusvaltuuskunta

Uusi ihmisoikeusvaltuuskunta piti ensimmäisen kokouksensa

Ihmisoikeuskeskuksen vuosille 2016–2020 asetettu ihmisoikeusvaltuuskunta kokoontui ensimmäistä kertaa ja valitsi keskuudestaan varapuheenjohtajan sekä työvaliokunnan jäsenet. Valtuuskunnan varapuheenjohtajaksi valittiin Kalle Könkkölä ja hänen lisäkseen työvaliokunnan jäseniksi Markku Jokinen, Antti Karanki, Niina Laajapuro, Petri Merenlahti, Kirsi Pimiä, Antti Teittinen sekä Riku Virtanen. Kokouksen yhteydessä järjestettiin myös vanhan ja uuden

ihmisoikeusvaltuuskunnan tapaaminen.

[Ihmisoikeuskeskuksen uutinen](#)

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta

Oletettu mielipide ei ole hyväksyttävä peruste olla ottamatta hakijaa kaikille avoimeen koulutukseen

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on antanut päätöksen, jonka mukaan yhdistys oli toiminut yhdenvertaisuuslain syrjintäkiellon vastaisesti evätessään henkilön osallistumisen yhdistyksen järjestämälle kurssille tämän oletetun mielipiteen perusteella. Yhdistys selvitti kyseisen henkilön taustayhteisön vastustavan sukupuolineutraalia avioliittolakia, mikä puolestaan oli yhdistyksen mukaan ristiriidassa sen kannattamien arvojen kanssa. Kurssille osallistumiselle ei ollut kuitenkaan asetettu erityisiä kriteereitä, eikä kyse ollut järjestyhteistyöstä. Lautakunnan mukaan yhdistyksen menettelylle ei ollut yhdenvertaisuuslain mukaisia oikeuttamisperusteita, vaikka yhdistyksen tavoitteeksi ilmoitettu seksuaalivähemmistöjen oikeuksien edistäminen onkin perus- ja ihmisoikeuksien sekä yhdenvertaisuusperiaatteen näkökulmasta hyväksyttävää.

[Lautakunnan tapausseoste](#)